

## **Školitelský posudek disertační práce Lukáše Krause „Vývoj interpretace a aplikace čl. 9 japonské ústavy v kontextu bezpečnostní politiky Japonska“**

1. Jak je tomu u disertačních prací zvykem, odpovídá téma zájmu svého zpracovatele, tj. doktoranda. Zdaleka ne vždy však platí, že jde o zájem tak dlouhodobý a hluboký, jako je tomu v případě *Lukáše Krause* a jeho zkoumání obsahu a kontextu japonské „bezpečnostní normy“.

2. *Lukáš Kraus* je díky svému vzdělání dvouoborově zaměřený. Přesto, anebo možná právě proto, že se ve své praxi věnuje právu, jeho akademický zájem směřuje přece jen o fous více do oblasti politologie a mezinárodních studií. Jmenovitě jde o poznávání Japonska v nejširších souvislostech, k čemuž je doktorand vybaven i znalostí jazyka a zjevnou schopností navazovat během svých badatelských a studijních pobytů v Japonsku užitečné kontakty. I tak si trůfám tvrdit, že předložená disertační práce pevně spočívá na platformě odpovídající zaměření zdejšího studijního programu, jakkoliv vykazuje četné a vhodné přesahy, a to nejen do disciplín už zmiňovaných, ale rovněž do historie.

3. Zvolená koncepce a rovněž srozumitelný, čtivý jazyk, nám umožňují pochopit, v čem je zvolené téma pro Japonsko důležité. Seznamujeme se s modely vládnutí v japonských dějinách, s významem válečnické vrstvy, důsledky revoluce Meidži i s dopady 2. světové války. Nejde samozřejmě o líčení detailní (role institucí i konkrétních osob), ale pro vhled do kontextu nepochybně postačuje.

4. Dalším důležitým tématem, významným i pro ústavní teorii a srovnávací ústavní právo, je způsob vzniku poválečné ústavy (oktroj), její konstrukce a interpretace, a to jak z hlediska metod, tak institucí. Zjišťujeme nejen, jak omezenou roli hraje interpretace soudcovská, tak i to, jak ošemetné může být vytváření klauzulí věčnosti, pokrývají-li jevy a vztahy ohrožené vysokou dynamikou.

5. Následuje zevrubná analýza toho, jak se měnila japonská politika, především pod tlakem USA a mezinárodního společenství, a jak v tom byla limitována ústavním textem, resp. tím, jaký význam mu byl přikládán.

6. Nad rámec řečeného se objevují důležitá dílčí témata, mezi nimiž bych vypíchl především stručnou reflexi toho, jak se válečná porážka promítla v ústavách Německa a Itálie.

7. Mám-li mít vůči disertační práci vůbec nějakou výtku, směřovala by nejspíše tam, kde se nachází právní jádro celé analýzy. Autor cituje rozsáhlou literaturu japonskou, v čemž mu u nás může těžko někdo konkurovat. Zdá se mi však, že by práce byla ještě lepší, kdyby zohlednil některé další tituly psané anglicky, ba možná i česky. Uvádí se totiž, že vysoká rigidita ústav, a japonská ústava je velmi rigidní, i kdybychom odhlédli od čl. 9 plnění úlohu klauzule věčnosti, zvyšuje prostor pro významovou proměnu ústavy pomocí interpretace, přičemž tou se obvykle míní interpretace soudní. Jenže tady zjevně klíče k ochraně ústavy soudy netřímají. V atypickém světě se tak objevuje také tematika strážce ústavy, známá už z výmarského sporu mezi *Kelsenem* a *Schmittem*. Unikátní je role Legislativního úřadu, který v některých rysech

připomíná francouzskou Státní radu, v rysech jiných však nikoliv. Ozřejmuje se i riziko protiústavního zákonodárství, není-li tu nezávislý arbitr s decisní kompetencí. Místo něj je tu však politický střet (avšak týká se primárně ústavy, anebo té či oné politiky?), v němž se angažují nejen politické strany, ale i veřejnost, a to v míře, která opět působí poněkud atypicky. Mohlo by se říci, že bdělé politické strany a veřejnost oslabují potřebnost soudní ochrany ústavy? Asi by bylo dobré, kdybychom se k této otázce během obhajoby disertační práce dostali.

**8.** Během psaní disertační práce jsem měl možnost se na různé věci ptát, doporučovat dílčí vylepšení či některé argumenty rozvést. Jsem rád, že disertační práce vznikla, a že vznikla v této kvalitě. Ač už některé výsledky výzkumu publikovány byly, resp. jsou v procesu publikace, stejně by bylo dobré, kdyby autor ze shromážděného materiálu „vytáhl“ ještě alespoň jeden článek do časopisu s politologickým profilem. To ovšem až po obhajobě, k níž disertaci rád doporučuji.

V Praze dne 30. ledna 2023

prof. JUDr. Jan Kysela, Ph.D., DSc.